

Drive My Car – Mellem virkelighed og performance

Foto: Camera Film

Frederik Bojer Bové 10.04.2022

FILM // ANMELDELSE – Den japanske instruktør Ryusuke Hamaguchi har med *Drive My Car* fået et af de største gennembrud i mands minde. Filmskribent Frederik Bojer Bové har fulgt ham i flere år, og finder stadigvæk at han er en dybt mærkværdig instruktør. Men hans emotionelle styrke kan man ikke længere tvivle på

‘Selvom det var skuespil kom det fra hendes hjertes inderste’. Sådan lyder en af de centrale replikker i [Ryusuke Hamaguchis](#) kæmpesucces *Drive My Car*. Og det kunne faktisk være et motto for hele den unge japanske instruktørs måde at lave film på. Hamaguchi fik et helt vanvittigt gennembrud i 2021, med hele to kæmpe festivalsuccesser.

Først vandt *Japanske fortællinger* Juryens Store Pris i Berlin, og bare et par måneder efter væltede *Drive My Car* festivalen i Cannes, omend juryen nøjedes med at tildele den den forholdsvis lille Manuskript-pris.

Det er et gigantisk gennembrud til Hamaguchi, det største en international arthouse-instruktør har fået i årevis

Drive My Car endte derefter med at vinde de tre største amerikanske kritiker-priser som den første ikke-amerikanske film nogensinde, inden den til Oscar vandt Bedste Internationale Film og blev nomineret til Bedste Film som første japanske film nogensinde.

Det er et gigantisk gennembrud til Hamaguchi, det største en international arthouse-instruktør har fået i årevis. Men hvad der er mere vigtigt, så betød de fem timers film, fordelt på to spillefilm og fire fortællinger, også at det er blevet langt mere tydeligt hvad det dog er Hamaguchi forsøger at sige os. For den japanske instruktør gør altså nogle virkelig sære ting, særligt med den måde han taler om kunst, skuespil og performativitet.

Fortidens tragedier

Drive My Car er en tre timer lang film baseret på en tredive sider lang novelle af Haruki Murakami. Yusuke Kafuku er en succesfuld teaterskuespiller og -instruktør, hvis versioner af klassikerne spilles på forskellige sprog af et internationalt cast. Hans kone Oto er manuskriptforfatter, og finder på sine historier lige efter sex. En dag vender Yusuke hjem tidligere end planlagt, og opdager at Oto har en affære med en ung mand, men Yusuke og Oto får aldrig snakket om det inden hun pludselig dør af en hjerneblødning.

To år efter skal Yusuke sætte *Onkel Vanja* op på et teater i Hiroshima, hvor han caster den unge Takatsuki som Vanja, selvom han er for ung til rollen, og i øvrigt formentlig var den mand Oto havde en affære med. Mens prøverne langsomt skrider fremad kommer følelser op til overfladen, oftest i Yusukes røde Saab, der køres af den unge Misaki, der også har sin egen tragiske fortid.

Kunst og virkelighed

Det er nu helt åbenlyst, at Hamaguchi først og fremmest laver film om kunst og kunstnere. De mange teaterscener i *Drive My Car* føjer sig til performansescener i hans film *Happy Hour* og *Asako I & II*, ligesom de mange scener hvor der bare læses højt fra teaterstykket minder om tilsvarende scener i *Happy Hour* og *Japanske Fortællinger*, der også i flere historier havde fokus på hvordan helt almindelige mennesker også spiller skuespil, ligesom de også gør det i *Asako I & II* og sådan set også i *Drive My Car*.

Hvis det virker forvirrende, så er pointen bare, at Hamaguchi igen og igen fokuserer på kunst og kunstnere, på lyden af det skrevne ord, samt på hvordan vi alle sammen spiller roller i hverdagen overfor hinanden.

Generelt findes der ikke nogen skarp grænse mellem kunst og ikke-kunst hos Hamaguchi. Det er en stor del af tragedien i *Drive My Car*, at Yusuke aldrig kan komme væk fra sine dramaer. I et af filmens bedste klip ser vi ham selv spille Vanja, og følger ham mens han træder ud af scenen og ind ved en stol backstage.

Der er ikke klare opdelinger mellem scene og bagscene i det klip, og det er der generelt ikke hos Hamaguchi. '*Onkel Vanja afslører noget om dit inderste*' siger Yusuke på et tidspunkt, og karakterer og skuespillere smelter altid sammen hos Hamaguchi. Men på virkelig idiosynkratisk vis.

[Det er nærmest et princip for Hamaguchi at forklaringerne er umulige at kende, de forbliver en mystisk energi som kunsten formidler](#)

Citatet fra starten af artiklen? Det handler altså ikke om en skuespiller, men om en helt almindelig person, der måske spillede skuespil, måske havde skizofreni og reelt var en anden karakter. Det er et ekstremt eksempel på at man ikke kan adskille skuespil og virkelighed, men Hamaguchi har flere andre virkelig mærkelige.

F.eks Oto, der som nævnt skriver skuespil når hun har fået orgasme. Hendes dybt bizarre historier kommer et sted fra hendes indre, men vi får ingen nem psykologisk forklaring, vi får den dybt bizarre detalje, at hun fandt på dem efter sex, og så glemte dem morgenen efter.

Det er nærmest et princip for Hamaguchi at forklaringerne er umulige at kende, de forbliver en mystisk energi som kunsten formidler, hvorfor det også giver så meget mening med Yusukes tværsproglige praksis. Vi forstår ikke hvad de siger, men alligevel får vi noget særligt ud af det.

Film som performanceart

Hamaguchis kunst består af den her særlige menneskelige energi. I modsætning til andre kunst-instruktører, der forsøger at udnytte kamera og klipning bedst muligt, så består Hamaguchis særpræg af den helt særlige måde han arbejder med mennesker på.

Det er faktisk en ting der går igen bredt i kunsten for tiden, hvor bl.a den unge amerikanske komponist Andrew Norman har udtalt: *'What makes an orchestra special, for me, is not actually the sounds that it makes but the fact that there are a hundred human beings doing that, right in front of me. In a way, it's performance art'* Hamaguchi er også lidt film som performanceart.

Hamaguchis kamera er stillestående og observerende, laver højst en glat og mekanisk panorering. I de største monologer bliver kameraet bare hængende mens karaktererne krænger deres sjæle ud.

Der er andre instruktører, der ligesom Hamaguchi nærmest ser film som ophobning af menneskelig energi, men også blandt dem er Hamaguchis tilgang unik. Andre instruktører som f.eks Dardenne-brødrene eller amerikanske Josephine Decker – hvis *Madeline's Madeline* også handlede om performance-kunstnere- har regnet ud, at hvis man vil formidle at det er menneskers energi der er i centrum, så giver det god mening at gøre det med håndholdt kamera, hvor man fornemmer mennesket *bag* kameraet ligesåvel som foran det. Dardenne-brødrene kaldte decideret deres kamera for et 'corps-caméra', et 'krops-kamera'.

Men Hamaguchi gør absolut ikke det. Hans kamera er stillestående og observerende, laver højst en glat og mekanisk panorering. I de største monologer bliver kameraet bare hængende mens karaktererne krænger deres sjæle ud.

Særligt er Takatsukis monolog helt mærkelig, men den leveres direkte til kameraet som var det filmens centrale pointe. Det han siger er dybfølt, men samtidig også skævt og mystisk. *'Jeg tror ikke han løj'* siger Misaki uopfordret bagefter, som for at understrege hvor meget monologen udspiller sig i en flænge mellem virkelighed og skuespil.

Let the mystery live

Hamaguchis film dyrker det mystiske, og det skal aldrig være klart hvad vi får ud af dem. Men de fleste får tydeligvis noget ud af særligt *Drive My Car*. Jeg har også tænkt over hans film i årevis efterhånden, og selvom jeg begynder at kunne byde ind på hvor fascinationen ligger, så er der stadigvæk ting jeg er totalt uafklaret omkring.

Der er voldsomme emotionelle energier i *Drive My Car*, men jeg kan simpelthen ikke forklare dem.

Når nu f.eks Yusuke insisterer på, at teatrets skuespillere formidler et eller mystisk fra deres eget liv, jamen gælder det samme så ikke for filmens skuespillere? Er det i

virkeligheden skuespillerne Hidetoshi Nishijima, Tōko Miura og Masaki Okada vi lærer noget om, i stedet for de karakterer de spiller? Hvad er det for et indre mørke i dem som vi får hevet frem i lystet? Det er som et metaplan, men hvor utallige indre mysterier kolliderer med hinanden, og jeg får lidt ondt i hovedet af at tænke over det.

Emotionelle energier i Drive My Car

Mestendels har jeg lidt Hamaguchi placeret som en af filmkunstens idealister, der forsøger at bruge filmmediet til noget som det egentlig ikke er beregnet til. Hans metoder ser ud til at passe bedre til performancekunst, men når han laver film på den her 'forkerte' måde, så opstår der noget virkelig særligt.

Der er voldsomme emotionelle energier i *Drive My Car*, men jeg kan simpelthen ikke forklare dem. Efter fire Hamaguchi-film føler jeg mig dog nu sikker på, at det heller ikke er meningen, at jeg skal kunne forklare dem.

DRIVE MY CAR

Japansk drama fra 2021 instrueret af Ryusuke Hamaguchi. Modtog bl.a Oscar for "Bedste udenlandske film".

PREMIERE I DANSKE BIOGRAFER:

31. marts 2022.

Drive My Car Hamaguchi Oscar

Frederik Bojer Bové

Frederik Bojer Bové (født 1.12 1986) er cand.mag. i Moderne Kultur og Kulturformidling og BA i Historie. Han blogger om film på kronoper.dk, er dansk redaktør på tidsskriftet Cinema Scandinavia og har været programlægger på